

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА

Факультет філології

Кафедра української мови

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ТЕКСТООРІЄНТОВНІ ФУНКЦІЇ
СЛОВОТВІРНИХ ОДИНИЦЬ»

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Освітня програма «Українська мова і література»

Спеціальність 035 Філологія

Спеціалізація 035.01 Українська мова та література

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1
від 28 серпня 2024 р.

м. Івано-Франківськ – 2024

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	«Текстоорієнтовні функції словотвірних одиниць»
Викладач (-і)	Грещук Василь Васильович
Контактний телефон викладача	+380991605330
Е-mail викладача	vasyl.greshchuk@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	очний
Обсяг дисципліни	90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	упродовж семестру за встановленим розкладом на кафедрі та з розрахунком відповідного часу
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Функціональний підхід до мовних явищ, посилення уваги до міждисциплінарних проблем зумовили актуалізацію низки проблем, які в рамках структурно-системного аналізу не могли бути поставлені або не отримували задовільного розв'язання. Однією з таких є співвідношення, взаємозв'язки і взаємозумовленості тексту і лексичної деривації. Проблематика «текст і словотвір» постала в результаті зіткнення, пересікання, взаємодії різних розділів сучасної науки про мову, позначеної функціоналізмом, комунікативним аспектом бачення свого об'єкта. З одного боку, текстознавство, еволюціонізуючи в окресленні й визначенні предмета дослідження, трактує текст як «об'єднану смисловим зв'язком послідовність знакових одиниць, основними властивостями якої є зв'язність і цілісність». Правила породження й функціонування одиниць тексту, як і тексту в цілому, забезпечуються різними формально-семантичними категоріями. Аналізуючи їх, правомірно з'ясувати можливості і значення словотвірних засобів у конструюванні й сприйманні тексту і його одиниць – висловлювань. Пропонований курс ознайомлює магістрантів із можливостями словотвірних одиниць усіх рівнів (від елементарних до комплексних) у процесах породження і структурування тексту.</p> <p>Вивчення проблеми «словотвір і текст» поглибить теоретичну і практичну підготовку магістрантів у ділянці як текстознавства, так і дериватології, сформує у них низку інтегральних, загальних та фахових компетентностей, необхідних у науково-дослідній, навчально-методичній та практичній діяльності філолога-україніста.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Мета курсу – з'ясувати можливості та значення словотвірних засобів у конструюванні й сприйманні тексту і його одиниць-висловлювань. Поглибити знання магістрантів у ділянці текстоорієнтованих потенцій словотвірних одиниць і категорій.</p> <p>Основні цілі вивчення курсу:</p> <ul style="list-style-type: none"> – встановити основні категорії тексту та засоби їх реалізації; – окреслити текстоорієнтовані функції елементарних словотвірних одиниць; – визначити потенції похідного слова в процесах породження тексту; – охарактеризувати текстотвірчі функції комплексних одиниць словотвору; – з'ясувати особливості творення конотативного компонента семантики тексту. 	
4. Програмні компетентності та результати навчання	

Інтегральна компетентність.

Здатність розв'язувати складні завдання і проблеми в галузі українського мовознавства, літературознавства, термінознавства та філологічної науки загалом у процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає проведення досліджень та / або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності:

1. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
3. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
7. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
11. Здатність до проведення досліджень на належному рівні.

Фахові компетентності:

1. Здатність вільно орієнтуватися в різних лінгвістичних напрямках і школах.
4. Здатність здійснювати науковий аналіз і структурування мовного / мовленнєвого й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів.
6. Здатність застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації для вирішення професійних завдань.
7. Здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень.
12. Уміння обґрунтовувати і представляти результати літературознавчих і мовознавчих досліджень із української мови та літератури, вводити їх у світовий науковий простір.

Програмні результати навчання:

3. Застосовувати сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості дослідження в конкретній філологічній галузі.
7. Аналізувати, порівнювати і класифікувати різні напрями і школи в лінгвістиці.
9. Характеризувати теоретичні засади (концепції, категорії, принципи, основні поняття тощо) та прикладні аспекти обраної філологічної спеціалізації.
11. Здійснювати науковий аналіз мовного, мовленнєвого й літературного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням доцільних методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних.
12. Дотримуватися правил академічної доброчесності.
13. Доступно й аргументовано пояснювати сутність конкретних філологічних питань, власну точку зору на них та її обґрунтування як фахівцем, так і широкому загалу, зокрема особам, які навчаються.
15. Обирати оптимальні дослідницькі підходи й методи для аналізу конкретного лінгвістичного та літературного матеріалу.
17. Планувати, організувати, здійснювати і презентувати дослідження та / або інноваційні розробки в конкретній філологічній галузі.
20. Втілювати у професійній діяльності набуті знання про розвиток української мови та літератури в рідному краї – Галичині.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	18 год
Практичні заняття	12 год
Самостійна робота	60 год

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість годин		
	лекції	заняття	сам.роб.
Тема 1. Словотвірно релевантні категорії тексту 1. Об'єкт текстознавства. 2. Ознаки тексту. 3. Когезія як одна з основних ознак тексту. 4. Смилова єдність тексту. Когерентність. 5. Прогресія тексту.	2	2	4

6. Конотативний компонент семантики тексту.			
Тема 2. Афікси, твірні основи в структуруванні тексту 1. Текстoorієнтоване виокремлення із словотвірної структури деривата афіксів. 2. Актуалізація дериваційних ресурсів у текстотворенні. 3. Текстозумовлена актуалізація компонентів композитів. 4. Функції актуалізованих словотвірних елементів у тексті.	2	2	4
Тема 3. Деривати у породженні тексту 1. Похідні слова як текстові номінативні одиниці. 2. Згущення семантики дериватів як текстотворчий засіб. 3. Транспозиційні похідні слова і їх можливості в текстотворенні.	2	2	4
Тема 4. Словотвірна пара «твірне –похідне» у текстотворенні 1. Словотвірна пара «твірне –похідне» як засіб реалізації когезії тексту. 2. Дериваційна крос-референція у процесах породження тексту. 3. Реалізація комунікативної перспективи тексту за допомогою словотвірної пари «твірне – похідне».		2	8
Тема 5. Формантоцентричні комплексні словотвірні одиниці та їх можливості в текстотворенні 1. Можливості парадигматики і синтагматики на рівні словотвору та тексту. 2. Компоненти словотвірного ряду як засіб реалізації локальної зв'язності тексту. 3. Деривати одного словотвірного типу та формування конотативного компонента семантики тексту. 4. Дериваційний потенціал словотвірної категорії.	2	2	8
Тема 6. Основоцентричні комплексні словотвірні одиниці та їх можливості в народженні тексту 1. Словотвірне гніздо як множина спільнокореневих слів, упорядкована відношеннями словотвірної похідності в структуруванні тексті. 2. Реалізація зв'язності тексту компонентами одного словотвірного гнізда. 3. Словотвірне гніздо як композиційний каркас тексту. 4. Можливості словотвірної парадигми як складника словотвірного гнізда в породженні тексту.		2	8
Тема 7. Узуальний спосіб творення суб'єктивної модальності тексту 1. Текстoorієнтовані функції похідних слів у породженні тексту. 2. Здрібніло-пестливі й авґментивні утворення у формуванні суб'єктивної модальності тексту. 3. Реалізація суб'єктивної модальності тексту комплексним використанням різночастиномовних похідних слів із суфіксами суб'єктивної модальності.	2	2	8
Тема 8. Індивідуально-авторське словотворення і суб'єктивна модальність тексту 1. Зумисне порушення норми в словотворчих актах як засіб втілення «мовної експресії». 2. Типи індивідуально-авторських дериватів. 3. Текстотворче використання словотвірних оказіоналізмів.		2	8

<p>Тема 9. Функціональний спосіб формування суб'єктивної модальності тексту</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Специфічне текстове використання словотвірних одиниць к засіб творення суб'єктивної модальності тексту. 2. Використання лексикалізованих морфем для формування конотативного компонента семантики тексту. 3. Текстотворче використання словотвірної мотивації. 4. Словотвірні антоніми у формуванні мовної експресії тексту. 5. Словотвірна паронімія на атракція в експресивізації тексту. 6. Інші види специфічного текстowego використання словотвірних одиниць для формування суб'єктивної модальності тексту. 		2	8
6. Система оцінювання навчальної дисципліни			
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Система оцінювання курсу відповідає критеріям оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти в університеті. Робота на практичних заняттях упродовж семестру оцінюється за 5-бальною шкалою та максимальною кількістю 25 балів. Під час виставлення допуску до заліку враховуються навчальні досягнення, отримані в процесі оцінювання на практичному занятті (максимум 25 балів), при виконанні контрольних робіт (КР-1 – максимум 25 балів; КР-2 – максимум 25 балів) та самостійної роботи (максимум 25 балів). Загальна максимальна кількість балів за навчальний курс становить 100 балів.		
Вимоги до письмових робіт	КР-1 полягає у збиранні з художньої літератури словотвірних одиниць у текстотворчих функціях; оцінюється максимально 25 балами. КР-2 полягає у проходженні тестування на дистанційній платформі https://d-learn.pnu.edu.ua/ ; оцінюється максимально 25 балами. Самостійна робота полягає в опрацюванні монографії В. Грещука, О. Грещук «Словотвір і текст» (Івано-Франківськ, 2022), оцінюється максимально 25 балами.		
Практичні заняття	Закріплення й повторення теоретичних питань із вивчених тем курсу. На практичних заняттях магістранти поглиблюють теоретичну і практичну підготовку в ділянці як текстознавства, так і дериватології, формують низку інтегральних, загальних та фахових компетентностей, необхідних у науково-дослідній, навчально-методичній та практичній діяльності.		
Умови допуску до підсумкового контролю	Допуском до заліку є отримання позитивної підсумкової оцінки (максимум 50 балів, мінімум 25 балів). Для визначення рейтингового підсумкового контролю до уваги взято присутність здобувача на всіх заняттях, його активність та успішність під час виконання практичних завдань, підготовки самостійної роботи, написання контрольної роботи; відсутність пропусків і запізень на заняття; дотримання етики й культури поведінки на заняттях.		
Підсумковий контроль	Форма контролю: залік. Захист контрольної (максимум 25 балів) та самостійної роботи (максимум 25 балів) магістранта.		
7. Політика навчальної дисципліни			

Письмові роботи. Письмові роботи виконують здобувачі освіти, які навчаються за загальним графіком, відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника», та індивідуальним графіком, відповідно до «Положення про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/polozhennia-pro-induvid.-grafik.pdf>. Форму письмового виконання роботи втілено на практичних, індивідуальних заняттях, під час написання контрольної, самостійної роботи чи виконання індивідуального завдання.

Академічна доброчесність. У «Кодексі честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» встановлено морально-етичні принципи та правила поведінки для всіх учасників навчально-освітнього процесу. За цим документом представники університетської громади повинні дотримувати принципу академічної доброчесності та у всій своїй навчальній і викладацькій діяльності зобов'язані діяти порядно, доброчесно. <https://cutt.ly/2wJeFdvU>

За дотриманням членами університетської громади морально-етичних та правових норм цього Кодексу відповідає «Комісія з питань етики та академічної доброчесності» при університеті, яка відстежує і регламентує поведінку здобувачів освіти в навчальному процесі. <https://cutt.ly/5wJeN6TU>.

Відвідування занять. Урегульовано «Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника»

https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/08/polozgenia-pro-osp_7-redaktsia.pdf.

У разі пропуску занять здобувачі освіти повинні відпрацювати їх індивідуально в письмовій чи усній формі, щоб виконати всі завдання вхідного, поточного, підсумкового контролю.

Неформальна освіта. Порядок здобуття неформальної освіти та визнання її результатів регламентує «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника».

<https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

Для здобуття неформальної освіти рекомендовано використання платформ Coursera, Prometheus, UdeMy, EdEra та ін.

8. Рекомендована література

Основна

1. Бацевич Ф., Кочан І. Лінгвістика тексту: підручник. Львів : Львівський національний університет ім. І. Франка, 2016. 314 с.
2. Грещук В., Грещук О. Словотвір і текст : монографія. Івано-Франківськ: Прикарпат. нац. ун-т імені Василя Стефаника, 2022. 223 с.
3. Грещук О.Б. Словотвір у процесі породження тексту : дис. канд. філол. наук : 10.02.01. Івано-Франківськ, 1996. 142 с.
4. Грещук О.Б. Текстoorієнтовані функції словотвірних одиниць у романах Павла Загребельного “Диво”, “Смерть у Києві”, “Євпраксія”. *Актуальні питання українського словотвору*. Івано-Франківськ, 2002. С. 590-597.
5. Грещук О.Б. Текстотворчі функції словотвірної пари “твірне-похідне”. *Мовознавство*, № 1, 1997. С. 48-54.
6. Грещук В. Виокремлення і лексикалізація словотворчих формантів як текстотвірний засіб. *Історія та сучасний стан функціонування граматичної системи української мови*: На пошанування академіка А.П. Гриценка з нагоди його 70-річчя. Черкаси, 2006. С.33-41.
7. Грещук В. Словотвірні одиниці у текстотворенні малої прози Івана Франка. *Іван Франко: «Я єсть пролог...»*: м-ли Міжнар. наук. конгресу до 160-річчя від дня народження Івана Франка (Львів, 22–24 вересня 2016 р.): у 2 т. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2019. Т. 2. С. 552–559.
8. Грещук В. Текстoorієнтована актуалізація дериваційних морфем. *Граматичні студії* : зб. наук. праць. *Донецький національний університет імені Василя Стуса* / наук. ред. А.П. Загнітко. Вінниця : ДонНУ імені Василя Стуса, 2017. Вип. 3. С.80-86.
9. Грещук В. Словотвір у текстотворенні. *Вісник Львівського університету*. Серія філологічна. Вип. 70. Львів : Львівський національний університет ім. І. Франка, 2019. С. 43-51.

Інформаційні ресурси

Закон України «Про освіту» – <http://surl.li/bqqngq>

Закон України «Про вищу освіту» – <http://surl.li/vajjvp>

Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» – <http://surl.li/fdzvbi>
Студентський путівник Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника – <http://surl.li/zxrcek>
Студентський філологічний вісник. Серія: Мовознавство. Літературознавство – <http://surl.li/dqfxmz>

Грещук Василь Васильович
доктор філологічних наук, професор